

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร
การสัมมนา เรื่อง สถานพลังเกษตรกรในการมีส่วนร่วม
และรับฟังความคิดเห็นต่อการยกร่างรัฐธรรมนูญ

คณะกรรมการการยกร่างรัฐธรรมนูญ และคณะอนุกรรมการการมีส่วนร่วมและรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ร่วมกับสถาบันพระปกเกล้า และเครือข่ายเกษตรกรต่าง ๆ จำนวน ๘๐ คน ได้ร่วมกันจัดสัมมนาระดมความคิดเห็น ในวันพฤหัสบดีที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๘ เวลา ๐๘.๓๐ - ๑๖.๐๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุมคณะกรรมการ หมายเลข ๒๑๓ - ๒๑๖ ชั้น ๒ อาคารรัฐสภา ๒ ซึ่งในการจัดสัมมนาครั้งนี้ ได้กำหนดหัวข้อในการสัมมนา ดังนี้

- รัฐธรรมนูญที่เกษตรกรพึงปรารถนาควรเป็นอย่างไร
- ข้อเสนอแนะและแนวทางที่จะนำไปสู่รัฐธรรมนูญที่พึงปรารถนา

ในการประชาเสวนากลุ่มย่อยทั้ง ๔ กลุ่ม ทำให้ได้ข้อมูลและความคิดเห็นที่หลากหลาย และมีประโยชน์อย่างมากมายังมีผลสรุปต่อไปนี้

๑. รัฐธรรมนูญที่พึงปรารถนาควรเป็นอย่างไร ซึ่งสามารถสรุปได้ ๒ ประเด็นหลักคือ

๑.๑ รัฐธรรมนูญกับภาคการเกษตร เพื่อให้เกิดความชัดเจนในรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวกับภาคการเกษตร จึงเน้นใน ๓ ด้าน คือ

- ลดความเหลื่อมล้ำด้านการเกษตร
- สร้างความมั่นคง ภาคการเกษตร
- กำหนดนโยบายด้านการเกษตรเป็นนโยบายพื้นฐานของรัฐ

๑.๒ ภาพรวมของรัฐธรรมนูญ

- **ด้านประชาชน** รัฐธรรมนูญควรรักษาผลประโยชน์ของประชาชนส่วนใหญ่ ให้ประชาชนสามารถตรวจสอบอำนาจรัฐได้ ค้ำครองภาคประชาชน ลดความเหลื่อมล้ำของประชาชน และแก้ไขปัญหาได้อย่างแท้จริง

- **ด้านเกษตรกร** รัฐธรรมนูญ ควรให้ความสำคัญแก่เกษตรกรอย่างแท้จริง อาทิ เช่น สร้างความเข้มแข็ง ตั้งสถาบันเกษตรกร ส่งเสริมการรวมกลุ่ม ค้ำครองเกษตรกรจากนายทุน มีองค์กรในการจัดทำแผนด้านเกษตรกร การบริหารจัดการน้ำ การปกป้องเมล็ดพันธุ์ การแก้ไขปัญหาที่ดิน โดยการจัดตั้งกองทุนที่ดินขึ้น และที่สำคัญในการกำหนดนโยบายด้านการเกษตร ควรให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในทุกระดับ

- **ด้านการกระจายอำนาจ** ควรมีการกระจายอำนาจอย่างแท้จริง และลดอำนาจรัฐ พร้อมทั้งเพิ่มอำนาจให้กับประชาชน

- **ด้านนโยบายของรัฐ** ควรมาจากระดับล่างสู่ระดับบน เพื่อให้สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของประชาชน

- **ด้านเยาวชน** ส่งเสริมบทบาทของเยาวชนในการตรวจสอบ และเรียนรู้ทางการเมือง ตลอดจนการตรวจสอบจากภาคประชาชน

- **ด้านสิทธิชุมชน** ควรค้ำครองสิทธิชุมชนอย่างเสมอภาค และประกันความมั่นคงให้กับสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม

๒. ข้อเสนอแนะและแนวทางที่จะนำไปสู่รัฐธรรมนูญที่พึงปรารถนา

๒.๑ ความเหลื่อมล้ำด้านการเกษตร

๑) ด้านกฎหมาย ควรปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกร

- กฎหมายตั้งกองทุนบำเหน็จบำนาญเกษตรกร
- กฎหมายควบคุมพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์
- กฎหมายลดภาษีนำเข้าเครื่องจักรการเกษตร
- กฎหมายวิทยาการเกษตรครบวงจร
- กฎหมายการใช้ประโยชน์จากที่ดินให้คุ้มค่า

๒) ด้านองค์กร ควรปรับปรุงองค์กรใหม่ ดังนี้

- จัดตั้งองค์กรมหาชนด้านเกษตรกรเพื่อกำหนดนโยบาย และทิศทาง

นโยบายราคา ภาคเกษตร

- จัดตั้งสภาเกษตรกร
- จัดตั้งธนาคารที่ดิน
- จำกัดจำนวนโรงสีในแต่ละจังหวัด

๓) ด้านกลไก ควรปรับปรุงกลไก ดังนี้

- สร้างกลไก การจัดการหนี้เกษตรกร
- ส่งเสริมการผลิตและการตลาดของเกษตรกร
- นำปัจจัยการผลิตคืนสู่เกษตรกรเป็นเมล็ดพันธุ์
- สนับสนุนชุมชนผลิตสารชีวภัณฑ์
- จัดโซนนิ่งพื้นที่การเกษตร
- ปลูกฝังค่านิยมเกี่ยวกับคุณค่าเกษตรกร

๒.๒ ความมั่นคงภาคการเกษตร

- รัฐต้องสนับสนุนเกษตรอุตสาหกรรม
- จัดตั้งกองทุนพัฒนาเพื่อคุ้มครองเกษตรกร
- ส่งเสริมที่ดินทำกินอย่างน้อยครอบครัวละ ๓ ไร่
- จัดตั้งสถาบันการเรียนรู้ด้านการเกษตรอินทรีย์
- ส่งเสริมระบบตลาดด้านการเกษตร
- คุ้มครองระบบการจัดการน้ำ
- ยกเลิกการนำเข้าสารเคมี และยกเลิกการโฆษณาสารเคมี
- กลุ่มเกษตรกรสามารถกำหนดราคาสินค้าเกษตรได้
- กำหนดความมั่นคงทางอาหารเป็นวาระแห่งชาติ

๒.๓ นโยบายด้านการเกษตรเป็นพื้นฐานแห่งรัฐ

- การชุมนุมเรียกร้องทางการเกษตรให้ถือว่าไม่ใช่การเรียกร้องทางการเมือง
- สภาเกษตรกรระดับต่าง ๆ ความเป็นอิสระ
- นโยบายที่กระทบต่อการเกษตรต้องจัดให้มีกระบวนการรับฟังจาก

ประชาชน

- องค์กรสถาบันเกษตรกร สัดส่วนหลักมาจากเกษตรกร
- จัดสวัสดิการให้กับเกษตรกรเทียบเท่าข้าราชการ
- ส่งเสริมการพัฒนาตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

๒.๔ การกระจายอำนาจให้กับประชาชน จัดตั้งสภาประชาชนตั้งแต่ระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด เพื่อนำเสนอ นโยบายของชุมชน การจัดระบบการเงิน การคลัง ของชุมชน ส่วนในระดับจังหวัดจัดตั้ง สภาพลเมือง เพื่อกำหนดแผนงาน การตรวจสอบ และการถอดถอนทางการเมือง และจัดให้มีคณะกรรมการที่เกี่ยวกับ ดิน น้ำ ป่า การศึกษา รับผิดชอบในชุมชนท้องถิ่น ทั้งนี้ ภายใต้การสนับสนุนงบประมาณ และกำลังคน จากภาครัฐ

๒.๕ การตรวจสอบอำนาจรัฐโดยประชาชน โดยการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกขั้นตอน และคณะกรรมการตรวจสอบอำนาจรัฐมาจากภาคประชาชนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งและประชาชนจำนวน ๒๐,๐๐๐ คน สามารถเข้าชื่อเสนอกฎหมายและถอดถอนผู้มีอำนาจได้ พร้อมทั้งจัดตั้ง สมัชชาคุณธรรมให้มีอำนาจในการตรวจสอบเพิ่มเติม

๒.๖ สิทธิชุมชน

- ให้ความสำคัญกับสิทธิชุมชน
- มีกฎหมายให้สิทธิชุมชนในด้านต่าง ๆ
- มีพระราชบัญญัติการเงินชุมชน
- องค์กรชุมชน มีสิทธิ์ เสนอกฎหมายต่าง ๆ

ภาพรวมของรัฐธรรมนูญและข้อเสนอแนวทางรัฐธรรมนูญที่พึงปรารถนานี้ ภาคการเกษตร และกลุ่มเกษตรกร คาดหวังที่จะได้ปรากฏอยู่ในรัฐธรรมนูญฉบับใหม่นี้

นางสาวชนาภัทร ช่างทอง
วิทยากรชำนาญการพิเศษ
ฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมการ
การมีส่วนร่วมและรับฟังความคิดเห็น
ของประชาชน